

VALTAKUNNALLISET TEEMAT EU-OHJELMAKAUDELLE 2021-2027

Valtakunnallinen teema	Erityistavoite ET 4.1.6. Uutta osaamista työelämään Jatkuva oppiminen / Kontinuerligt lärande Continuous Learning
Välittävän toimielimen yhteyshenkilö(t)	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Henri Helander, henri.helander@ely-keskus.fi , 0295 038 221 Marika Lindroth, marika.lindroth@ely-keskus.fi , 0295 037 082
Ministeriön/ministeriöiden vastuuhenkilö(t)	Opetus- ja kulttuuriministeriö: Tiina Polo, tiina.polo@minedu.fi , 0295 330 022 Päivi Bosquet, paivi.bosquet@minedu.fi , 0295 330 375
Toteutusaika	2021-2027
Rahoituskehysarvio	38,8 miljoonaa euroa

1) Yhteys EU:n strategioihin, Suomen saamiin maakohtaisiin suosituksiin sekä kansallisiin strategioihin (ml. Suomen kestävän kasvun ohjelma)

Komissio esitteli 1.7.2020 Euroopan elpymistä tukevan Euroopan osaamisohjelman (Skills Agenda), jonka tavoitteena on varmistaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa vahvistettu oikeus koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen toteutuu kaikkialla Euroopassa. Osaamisohjelmalla pyritään varmistamaan, että työntekijöillä olisi muuttuvan työelämän vaatimat taidot ja mahdollisuus saada tarvitsemaansa koulutusta. Suomen EU-puheenjohtajakauden yksi koulutussektorin pääprioriteeteista oli jatkuvan oppimisen vahvistaminen Euroopassa. Suomi katsoo, että osaamisohjelma vastaa pääosin neuvoston päätelmien elinikäistä oppimista koskevia linjauksia.

Euroopan unionin neuvosto suositti 20.5.2020 Suomen maakohtaisissa suosituksissa sellaisten toimenpiteiden vahvistamista, joilla tuetaan työllisyyttä ja aktiivista työvoimapolitiikkaa. Neuvosto katsoo, että jatkuvan oppimisen uudistuksella voitaisiin vastata tarpeeseen kehittää aikuisten, myös vähän koulutettujen, osaamista työmarkkinoiden kannalta merkityksellisillä aloilla.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan Suomessa toteutetaan parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus, jolla vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Kokonaistarkastelussa otetaan huomioon koko koulutuspolun koulutuksen tarjonnan ja rahoituksen, sosiaaliturvan, muutosturvan, työttömyysturvan, omaehtoisen ja työvoimapolitiittisen koulutuksen sekä osaamisen tunnistamisen niveltymisen uuteen järjestelmään. Jatkuvan oppimisen uudistus toteutetaan kolmikantaisena yhteistyönä yhdessä koulutuksenjärjestäjien kanssa.

Suomen kestävän kasvun ohjelmassa toteutetaan toimenpiteitä, joilla nostetaan osaamistasoa, varmistetaan korkeakoulutasoinen osaaminen keskeisillä aloilla ja muunnetaan olemassa olevaa osaamista työelämän uusia tarpeita vastaavaksi. Keskeisiä keinoja ovat muun muassa jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toiminnan käynnistyminen, jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittäminen, työelämän muutosten ennakoinnin uudistaminen, työpaikoilla ja muualla kertyneen osaamisen tunnistamiseen työvälineiden ja menettelyjen kehittäminen sekä ohjauksen koordinaation parantaminen.

2) Lisäarvo kansalliseen toimintaan ja yhteistyö alueellisen rakennerahastotoiminnan kanssa

Jatkuvan oppimisen ESR-ohjelmassa toteutettava valtakunnallinen toiminta tukee osaamisen, työllisyyden ja osallisuuden teemoissa sosiaalisten innovaatioiden strategista kehittämistä ja niiden tehokasta levittämistä. Valtakunnallinen toiminta parantaa laaja-alaista vaikuttavuutta hallinnonalojen yhteisenä alueita palvelevana toimintana sekä kytkee ESR-toiminnan osaksi muuta kansallista kehittämistä. Valtakunnallisessa toiminnassa huomioidaan myös ESR-toiminnan ja Suomen kestävän kasvun ohjelman täydentävyys

Pääasiallisesti teeman toteutus tapahtuisi valtakunnallisesta teemasta rahoitetuista alueellisissa tai yllialueellisissa ESR – hankkeissa, mutta koko maata koskevan strategisen kehittämistyön tueksi tarvitaan myös valtakunnallinen koordinaatiohanke. Koordinaatiohankkeen päätavoitteena on tehdä aktiivista yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa jatkuvan oppimisen toimintamallien kehittämiseksi.

3) Toiminnan kohderyhmät

Kohderyhmään kuuluvat jatkuvaa oppimista edistävät järjestöt, yhdistykset, säätiöt, kunnat, kasvatus- ja koulutusorganisaatiot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, taide- ja kulttuurilaitokset ja muut työelämän ja palveluiden kehittäjät ja niiden henkilökunta. Lisäksi kohderyhmänä ovat yritykset ja työnantajat yksityisellä ja julkisella sektorilla. Tarkoituksena on tavoittaa valtakunnallisen toiminnan kautta keskeiset jatkuvaa oppimista mahdollistavat toimijat ja luoda näille organisaatioille tarvelähtöisiä uusia jatkuvan oppimisen toimintamalleja.

Kohderyhmiä ovat myös sellaiset työssä olevat henkilöt, joiden osaaminen tarvitsee päivitystä tai joiden työelämässä pitempään pysymistä turvataan. Hankkeitten kohderyhmänä voivat olla myös opiskelijat, työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat. Näiden kohderyhmien kautta jatkuvan oppimisen toimintamallien kehittämiseen organisaatioissa saadaan mukaan asiakkaiden näkökulma ja tarpeet.

4) Toiminnan konkreettinen sisältö ja mahdolliset alateemat; mitä toiminnalla tavoitellaan ja millaisia muutoksia nykytilanteeseen odotetaan; onko toimintaan aiemmin kohdennettu EU-rahoitusta

Valtakunnallisella rahoituksella toteutetaan erilaisia pilotti- ja muita kehittämishankkeita, joilla vahvistetaan toimijoiden kyvykkyyttä toimia jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukaisesti ja kehitetään uusia toimintamalleja toiminnan tueksi. Strategisesti kohdennetuilla hankkeilla ja kokeiluilla edistetään kansallisten linjausten mukaista kehittämistä jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukaisesti koko ohjelmakauden ajan. Pääpaino on koulutustoimijoiden rakenteiden ja toimintamallien kehittämisessä. Valtakunnallisten hankkeiden yhtenä tärkeänä tavoitteena on myös toimijoiden verkostoitumisen edistäminen ja yhteistyön vahvistaminen kansallisella ja tarvittaessa Euroopan tasolla.

Hankkeiden teemoina voivat olla esimerkiksi jatkuvan oppimisen toimintatapojen, oppimisympäristöjen ja oppimisalustojen (ml. digitalisaatio) kehittäminen ja hyödyntäminen tukemaan jatkuvaa oppimista, myös korkeakoulujärjestelmän kehittämistä jatkuvan oppimisen alustaksi. Lisäksi hankkeissa kehitetään ja pilotoidaan työelämälähtöisten jatkuvan oppimisen toimintamalleja alakohtaisesti tai alueitasolla yhteistyössä työelämän kanssa. Hankkeilla edistetään myös kansainvälisten osaajien kiinnittymistä työmarkkinoille jo opiskeluvaiheessa esimerkiksi opinnäytetöiden tai työharjoittelupaikkojen kautta.

Valtakunnallisilla hankkeilla edistetään koulutusasteiden välistä yhteistyötä erityisesti koulutusasteiden ja koulutusmuotojen yhteisen koulustarjonnan kehittämässä jatkuvan oppimisen tarpeisiin sekä koulutusasteiden ja koulutusmuotojen välisten siirtymien sujuvoittamisessa. Hankkeilla voidaan edistää myös jatkuvan oppimisen taitojen ja oppimisvalmiuksien kehittämistä ottaen huomioon myös oppivelvollisuuden laajentaminen sekä oppimisen varhaiset vaiheet.

Hankkeilla kehitetään myös toimijoiden verkostomaista ja moniammatillista työtä jatkuvan oppimisen ja ohjauksen palveluissa esimerkiksi hakevan toiminnan, koulutuksen aikaisen ohjauksen ja nivelvaiheiden aikana. Moniammatillista yhteistyötä kehitetään nimenomaan jatkuvan oppimisen prosessien ja toimijoiden osalta.

Valtakunnallinen koordinaatiohanke fasilitoi saman teeman hankkeiden keskinäistä yhteistyötä sekä kokoaa ja levittää parhaat käytännöt samassa teemassa työskentelevien hankkeiden ja muiden toimijoiden käyttöön. Koordinaatiohanke myös kokoaa yhteen samassa teemassa toimivat valtakunnallisesta ja alueellisesta rahoituksesta rahoitetut hankkeet. Koordinaatiohanke tuottaa analysoitua tietoa sekä selvityksiä teeman tuloksista ja niiden merkityksestä ja vaikuttavuudesta mukaan lukien kansainvälistä vertailua. Koordinaatiohanke raportoi teeman toiminnasta teeman johtoryhmälle, ministeriölle ja rahoittavalle ELY-keskukselle.

5) Yhteistyö, kumppanuudet, yhteiskehittäminen; mitä toimijoita mukana suunnittelussa ja toteutuksessa, missä rooleissa; millä tavoin osallistettu kohderyhmää

Teemaa on valmisteltu keskeisten ministeriöiden asiantuntijoiden yhteistyönä sekä käsitelty ja esitelty tulevan rakennerahastokauden valmistelussa ja muissa tilaisuuksissa muille kumppaneille ja sidosryhmille mukaan lukien alueiden edustajat, joita on pyydetty mukaan teeman valmisteluun alueellisista lähtökohdista.

Valtakunnallisessa toiminnassa lähtökohtana on tiivis kumppanuus ja yhteiskehittäminen eri hallinnonalojen kesken sekä kohderyhmien kanssa. Valtakunnallisen toiminnan toteuttamisessa huomioidaan täydentävyys ja yhteistyö samaan aikaan tehtävien kansallisten toimien sekä Suomen kestävä kasvun ohjelman toteutuksen kanssa. Valtakunnalliseen teemaan perustettava ohjausryhmä linjaa hakujen tarkemmat painopisteet ja ajoittumisen.

Jatkuvan oppimisen ja työelämän kehittämisen valtakunnalliset teemat täydentävät toisiaan työelämässä tapahtuvan jatkuvan oppimisen edistämisen toimintamallien kehittämässä, ja siinä voidaan toteuttaa tarvittaessa samanaikaisia hankehakuja. Muita jatkuvan oppimisen teemaa täydentäviä valtakunnallisia teemoja ovat muun muassa Maahanmuuttaneiden toimiva arki sekä Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen. Yhteistyötä koordinoidaan teemojen ohjausryhmissä.

6) Tulosten mittaaminen ja käytettävät indikaattorit

ET:n 4.1.6 mukaisesti indikaattoriseurannalla ja erityisselvityksin

7) Toiminnan jatkuminen teemaan kuuluvien hankkeiden päättymisen jälkeen

Hankkeiden myötä koulutuksen toimijoille Suomeen syntyy jatkuvan oppimisen toimintamalleja, joilla vastataan työelämän ja yksilöiden tarpeisiin uudistaa osaamistaan. Toimintamallien käyttöön-otossa huomioidaan jatkuvan kehittämisen periaatteita.